

Cengiz Dağcı

R Ü Y A L A R D A :
Ana ve Küçük Alimcan

(Bir Kırım Öyküsü)

YAYIN NU: 486

EDEBÎ ESERLER: 228

T.C. KÜLTÜR ve TURİZM BAKANLIĞI

SERTİFİKA NUMARASI: 49269

ISBN: 978-625-408-430-0

www.otuken.com.tr | otuken@otuken.com.tr

1. Basım: 2001

5. BASIM

ÖTÜKEN NEŞRİYAT A.Ş.®

İstiklâl Cad. Ankara Han 65/3 • 34433 Beyoğlu-İstanbul

Tel: (0212) 251 03 50 • (0212) 293 88 71 - Faks: (0212) 251 00 12

Kapak Tasarımı: Zafer Yılmaz

Dizgi-Tertip: Ötüken

Kapak Baskısı: Pelikan Basım

Baskı: VİZYON BASIMEVİ KAĞITÇILIK

MATBAACILIK VE YAY. SAN. TİC. LTD. ŞTİ.

Beylikdüzü O.S.B Mah. Orkide Cad. No:1/Z

Beylikdüzü/İSTANBUL Tel: (0212) 671 61 51

Sertifika No: 52098

İstanbul - 2022

Kitabın bütün yayın hakları Ötüken Neşriyat A.Ş.'ye aittir. Yayınevinden yazılı izin alınmadan, kaynağın açıkça belirtildiği akademik çalışmalar ve tanıtım faaliyetleri haricinde, kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz; hiçbir matbu ve dijital ortamda kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

CENGİZ DAĞCI; 9 Mart 1919 tarihinde Kırım'ın Yalta şehrinin Gurzuf köyünde doğar. Çocukluğu kıtlık, yoksulluk, Rus emperyalizminin zulmü ve büyük baskılar altında geçer. İlkokulu köyünde, ortaokulu Akmescit'te bitirir. Kırım Pedagoji Enstitüsü ikinci sınıfında iken İkinci Dünya Savaşı çıkar. 1941'de Ukrayna cephesinde Almanlara esir düşer. Almanların yenilmesi üzerine esir kampından kurtularak müttefik devletler safına sığınır. 1946'da Londra'ya yerleşir. İngiltere'deki hayatı da hiç kolay olmaz; bir taraftan yazarken en vasıfsız ve ağır işlerde çalışmak zorunda kalır.

“Türkçe bana anamın konuştuğu dil” diyerek yazı dili olarak Türkçeyi kabul eder. Türkiye Türkçesindeki ilk kitabı 1956 yılında Varlık Yayınları tarafından yayınlanan Korkunç Yıllar'dır. Yaşar Nabi ile mektuplaşarak tanışan Dağcı, eserlerini de posta yolu ile gönderir. Soğuk savaş şartlarının siyasi etkilerinin hissedilmesi, Sovyetler Birliği'nin sol entelijansiya ile kurduğu ilişkiler ve fikir hayatımızdaki çatlama yazarı yalnızlaştırmak üzereyken, Ötüken Yayınevi ile tanışır. Ötüken Yayınevi vasıtasıyla yirmiden fazla kitabı Türk okuyucusuyla buluşturur.

Dağcı Türk edebiyatının büyük yazarları arasındadır. Romanlarında Kırım Türklerinin yaşadığı acıları hüznü ama berrak bir üslupla aksettirir. Kitapları yıllarca elden ele dolaşır. Kırım ile olan ilgisini hiçbir zaman koparmaz ve Kırım Türklerinin vatanlarına dönüşlerini anlatmayı ihmal etmez. Hatıralarında “Ben yalnızca Kırım'ın yazarı değilim ama Kırım'ın faciasını bütün gerçeği ve içtenliğiyle yalnız ben yazabilirdim” der. Hayatının son yıllarında içerisinde bulunduğu muhitteki karakterleri ele alan hikâyeler de yazar.

En büyük destekçisi savaş sırasında Polonya'da tanıştığı ve 1998 yılında kaybettiği kıymetli eşi Regina Hanım olur. Aralarında Yazarlar Birliği'nin ve İlesam'ın yılın yazarı, Türk Ocakları'nın üstün hizmet ödülü de olmak üzere sayısız ödül alır. En son 21.03.2011 tarihinde Marmara Üniversitesi Türkiyat Enstitüsü tarafından düzenlenen “Türk Dünyasında Zirve Şahsiyetler: Cengiz Dağcı” sempozyumuyla yazarlık macerası ele alınan Cengiz Dağcı, 22 Eylül 2011 tarihinde Londra'nın Soutfields bölgesindeki evinde saat 12:30 sıralarında vefat etti. Dağcı'nın vefatı üzerine Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu'nun Ukrayna Devleti nezdinde yaptığı görüşmelerle 70 yıldır ayrı kaldığı Kırım topraklarına gömülmesi için izin alındı. Dağcı'nın ce-

nazesı 1 Ekim 2011 Pazar günü, Akmescid'e 100 kilometre uzaklıktaki Yalta bölgesine bağlı Kızıltaş köyünde defnedildi.

Cengiz Dağcı'nın Eserleri;

Romanları; Onlar Da İnsandı, Korkunç Yıllar, Yurdunu Kaybeden Adam, İhtiyar Savaşçı, Benim Gibi Biri, Üşüyen Sokak, Ölüm ve Korku Günleri, Biz Beraber Geçtik Bu Yolu, Dönüş, Yoldaşlar, O Topraklar Bizimdi, Badem Dalına Asılı Bebekler, Anneme Mektuplar, Regina

Tarihi Romanı; Genç Temuçin

Hikâyeleri; Bay Markus'un Köpeęi, Bay John Marple'in Son Yolculuęu, Oy, Markus, Oy!, Rüyalarda: Ana ve Küçük Alimcan

Denemeleri; Ben ve İçimdeki Ben (Yansılar'dan Kalanlar), Yansılar 1, Yansılar 2, Yansılar 3, Yansılar 4

Hatıratı; Hatıralarda Cengiz Dağcı

ANA

Ana.

Şaşma, ana diye sesleniyorum sana.

Oysa hayat yolumun sonuna ulaştım. Yine de aynadan kendi yansıma her baktığımda kendimi senin küçük oğlun gibi görüyorum.

Sen benim için anadan fazla bir yaratık mı oldun?

Şiddetli rüzgârın bütün insanlarımızı yurdumuzun toprakları üstünden silip süpürdüğünden tam yirmi yıl sonra senin rahmetli olduğunu öğrendim.

Mezarın var mı yok mu (varsa mezarın nerededir) bilmiyorum.

Rahmetli olduğunu öğrendiğim günün akşamı odamın bahçeye bakan penceresi dibinde durarak uzun bir süre karşı yakadaki beyaz güllere baktım.

Seni düşünmüyordum.

Hiçbir şeyi düşünmüyordum.

Ama sen aklımda saklıydın ve aklımın uzak bir köşesinden bana bakıp gülümsüyordun.

Çiçeklere bakarken kası bir tereddüt geçirdim.

Neden sonra gözlerime yaşlar geldi.

İhtiyar bir adamın göz yaşlarından daha üzünçlü bir şey olamaz.

Yok, yanıma gelip elinle başımı okşayamazdın; ama sen, 'Ağlama oğlum, hayat yolu düz ve güllerle döşeli olmaz; tersine, dik yamaçlardan geçer, uçurumlardan iner, yolun bazı kesimleri karanlık olur, bazı kesimleri buzlu ve kaygan olur. Sen geçtin o yolu. Gözlerinin yaşını sil ve Tanrı'ya şükret,' diye yatıştırıyordun beni akşamın alaca karanlığı içinden geçip pencerenin camına çarpan incecik ve melodili sesinle.

Gözlerimi yumdum ve seni gördüm:

Mavi kadife beze işlenmiş beyaz nakış gibiydin ve senin arkanda denizimizin güneşli kıyılarına sarkan yeşil bağlarıyla senin bana hediye ettiğin yurdun toprakları dokuluydu beze.

Güldüm, ve, gözlerimden yaşları silerken, bitmez uzaklığı çekip ayaklarımın dibine getirdim, ve uzaklığın benim için önemini yitirdiğinin farkına varınca, eriyip kendimi senin yanındaki kadife beze dokudum.

Ne mutlu bana!

Senin yanında olmak yeniden doğmak gibi.

Gözlerimin hayata kapanacağı günü beklerken sönmüş umutlar canlanıyor gönlümde ve umutlar yokluğa açılan kapının eşliğinden alıp bizim cennet yurdumuza götürüyor beni.

Zaman bekler.

Seninleyim ve canlıyım.

Seninle can da bizim bağlarımızın yeşili gibi, ve düşlerimde kalmış Gurfuf misali sevgilim çağırır beni kendine.

Unutmadın değil mi?

N'olursun seslen, unutmadım de bana.

Tanrım, nekadar uzun yıllar geçti aradan.

Ayrıldığıımız günün akşamı iki elinle elimi tutup dudaklarına kaldırdın, ve önce ellerimi, sonra da dudakları-

mı, yanaklarımı, boynumu, kafamın tepesini öpe öpe, ve öpülerinden kopan gözyaşlı sesinle, 'Benim altın balam, benim iki gözüm, geri bana dön; gece ve gündüz, gecenin ve gündüzün her saatinde seni bekleyeceğim burada diyor ve, beni doğurduğuna âdeta pişmanmışsın gibi, iki elinle kafamı bağrına bastırarak, beni yeniden kendi içine almak istiyordun.

Dönmedim, dönemedim sana.

Ama geçmiş olduğum hayat yolunun sonuna kadar seni gönlümde taşıdım, ve (ruhen de olsa) bütün bu uzun yıllar sen benimle ve benim yanımda yürüdü.

Seni gönlümde taşıdım diyorum.

Farkındayım, gönülde taşımak kolay.

Ama sen...

Sen daha genç, daha yeşilini yitirmemiş bir kadındın, Demili Çeşme üstündeki bağın ortasında geniş verandalı evin yerden az yüksek merdivenini inerek sabahları Gurzuf iskelesine taze balık almaya giderken, Gurzuf çarşısına taze et almaya giderken, akşamları sedirde gergefinle otururken beni kendi içinde taşıdın, beni doğurduktan sonra da kucağında taşıdın beni, beşiğime yatırdın beni, üzerime eğilip alnımı öptün, beşiğimi sallattın, ninniler söyleyip uyuklattın beni, ve ben bütünümle senin sesinde, soluğunda, gözlerinin ışığında büyüdüm.

Sen gerçekten adına *ana* denen bir yaratık mıydın?

Anaydıysan harikulade bir anaydın.

Gülünç değil miyim?

Beni yeniden doğurmanı istiyorum.

Farkındayım, yeniden doğuramazsın beni.

Yeniden senin südünü içemem, eteğini tutup yürüyemem Gurzuf'un sokaklarında, verandanın güneşli pen-

ceresi dibinde oturup bebeklerimle oynayamam ama sen benim içimdesin ve hayatımın bu son aşamasında seninle konuşmaya, senin sesini duymaya ihtiyacım var.

Seslen bana.

Uzun mesafelerin boşluğunda eriyip ışıtilmez oldu sesin.

Yeniden seslen bana.

Seslenirsen sesin senin sesin olduğunu bilecek miyim, bilmiyorum. Bilemem belki, çünkü bugünlerde rüyaları güzelleştiren sesler benden uzaklaşıp ışıtilmez oluyor, görünümle gözlerimden silinip görünmez oluyor, ve (bunca yıl hangi bir galerinin bodrumunda saklı kaldın bilmiyorum) en ünlü ressamın fırçasından çıkmış portresi gibi gördüğüm yüzünü solgun ve renksiz görüyorum.

'İhtiyarlık', diyorum içimden.

Uzun yıllar çok şeyler getirdi bana; ve uzun yıllar birçok şeylerle birlikte bir de değnek verdi elime. Eskiden gözle görünenleri artık göremiyor, yalnız içimden: Gör! Gör! Gör! diye zorluyorum kendimi.

Şimdi de akşamın alaca karanlığı içinden seni görmeye çalışıyorum.

Sonunda, 'Yeter! Sakin ol, diyorum kendime, ve pencereden çekiliyor, ve odamda sedirin üzerine uzanıp yatıyorum.

Ama aklımda hâlâ ana, bahçenin ucunda beyaz güllerin üzerine eğili bir halde duruyor.

Sen anadan başka bir yaratık mıydın, anne?

Sen orda, Gurfuf'un güneşinden aldığı ışığa sarılı, başını güllerden kaldırıp bakıyorsun bana.

Gelmiyorsun yanıma.

Gelemezsin.

Sen nur gibisin.

Nuru çekip getiremem kendime.

Akşamın uzamasını istiyorum.

Bütün bir gece uzasın istiyorum akşam. Gözlerimi uyku tutmayacak bu gece, seni göreceğim orda. Ve gün ışığınca sen yine, bilmiyorum ne zamana kadar (belki ebediyen) silinip gideceksin gözlerimden.

Dur gitme; bahçeye karanlık çökmeden önce hayatımda başımdan gelip geçmiş ufak-tefek savaşları, ufak- tefek kanlı maceraları, açlığı ve gurbet ellerde çektğim yılların acısını unutarak, seni göreyim orda.

İnanıyor musun, benim hamileliğim seninkinden uzun sürdü. Bütün bu uzun yıllar içimde taşıdım seni. Yalnız bu akşam dışımdan bakıyorsun bana ve, sen bana bakarken, kendimi canlı ve gerçek dünyada yaşadığımı hissediyorum.

Dur gitme; sen bana bak, ben sana bakayım, ve ikimiz birbirimize bakarken, geçmiş hayatımızı yeni baştan yaşayalım bu akşam.

Bahçe akşamın alaca karanlığına bürülü hâlâ. Ana hâlâ orda beyaz güllerin üzerine eğili duruyor.

Sen gerçekten sen misin, anne?

Rüyalar unutuluyor zamanla.

Ama sen... sen unutulmaz bir rüya oldun, anne.

Gurzuf'un iskelesi ucunda gördüm seni; bazan Pilibaşı üstünde, bazan da Ayı Dağı hizasında.

Her gördüğümde ufka bakıyordun.

Beni bekliyordun, değil mi?

Ufukta beni göreceğini sanıyordun değil mi?

Uzun yıllar bekledin.

Gelmedim.

Ama gördüm seni.

Hâlâ oralarda görüyorum seni. Gece ortalarında uykum bölünüp ter içinde uyandığımda ana! diye seslendim. Kı-

mıldanmadın. Başını çevirip bakmadan bana; yalnız ufka baktın.

Ufukta beni göreceğini mi sandın?

Rüyaydı senin bekleyişin.

Benim de rüya oldu umutlarım.

Bizim bütün hayatımız rüya oldu, anne.

Şimdi bahçemin ucunda, başın beyaz güllerin üzerine eğili.

Beni mi görüyorsun güllerde?

Güllere bakarak dua mı ediyorsun?

Bütün dualarımız yanıtız kaldı. Yine de sen ve ben Tanrı'ya inancımızı yitirmedik, ve bekledik.

Akşamın alaca karanlığı az daha kararıyor. Yalnız çitin dibinde gün ışığı.

Gölgeden çık, gidip çitin dibinde dur, daha bir iyi göreyim seni.

Ya da dur, ben geleyim sana.

Gelemez miyim?

Gelirim, anne.

Bunca yıl uzun mesafelerin ucunda aradım seni. Bu akşam bahçemin ucunda görüyorum seni.

Dur gitme; bahçeye büsbütün karanlık çökmeden önce geleceğim sana.

Unutmadın değil mi?

Bizim evin az uzağındaki bağıın ortasında çardaklı bir ev vardı. Sevgilisini yitirmiş genç gelin bir türkü söylerdi akşamları.

Gittim kuyu başına
Yüzük koydum taşına
Ah neler geldi neler geçti
Bu gençlikte başıma

Bizim verandanın basamakları üstüne oturup genç geliminin türküsünü dinlerdim. Unutamıyorum; gurbet ellerde o türküyü söyledim içimden kendi kendime:

Ah neler geldi neler geçti
Bu gençlikte başıma...

Ama ister savaşlarda, ister günlük hayatımda olsun, karşılaşmış olduğum tehlike ve zorluklara boyun eğmeyen, yıkıldığında çabucak kendini toparlayıp ayağa kalkan bir yaratık olarak getirdin sen beni dünyaya. Ve hayatımın her gününü seninle yaşadım; Gurzuf'un ve Soğuksu'yun güneşli kıyıları, Kızıltaş'ın Gelinkaya'sı silinmez dövmeler gibi kaldı yüreğimin üstünde, ve ruhum öylesine güçlü ve öylesine azimkâr oldu ki, dudaklarımda acıyla kıpırdayan

Yel eser sallanır
Ağaçların dalları
Bizim için haram oldu
Şu Kırım'ın yolları

türküsünü koparıp attım dudaklarımdan ve yerine Alim Aydamaklar'ın ve Çora Batırlar'ın çelikten kelimelerle yazılı türkülerini okudum kendi kendime.

Senin rahmetli olduğunu bana duyuran kimselerden öğrendim: Yurdun uzağında sen de o türkülerle yaşadın, ve gözlerin yolda, gözlerine gün ışığı sönmeden önce, o türküleri hasretini çektiğin yurdun topraklarına götüreceğin günü bekledin.

Ah ana!

Nekadar güzelsin ana!

Hiç solmadın, hiç pörsümedin; gözlerin Kuzey yıldızları gibi ışıltı ışıltı.

Görüyorum seni.

Sen de görüyor musun beni?

Dur, gitme.

Bahçeye karanlık gelip çökmeden önce geleceğim sana, ve ikimiz içimizde yanan aşk ateşiyle orda kol kola durup beyaz güllere bakacağız.

Az daha bekle, geliyorum.

Uzun yılların sonunda nihayet görüyorum seni.

Nur gibisin.

Nuru çekip getiremem ayağıma.

Ben geleceğim sana, ve ikimiz birbirimizin yanında, ben yeniden *ben* olacağım, sen de yeniden *sen* olacaksın, ana.

Unutmadım, senden ayrıldığım gün, ‘Sakın değişme’, demiştin bana. Ben değişmedim, yıllar değiştirdi beni; ama yılların altında saklı ben hâlâ şarkılarımızda gibiyim:

Gel sevgilim
Gel civanım al meni
Kucağına yatır meni sar meni
Ay doğmadan gün doğmadan
Bu diyardan kaçayık
Çayır çimen bahçelerde
Güller gibi açayık

Unutmamışsındır.

Bizim Gurzuf’un Kayabaşı’yla Soğuksu yalısı arasında evde bir Memet amca oturuyordu. Kimse bilmiyordu Gurzuf’ta adamın yaşını; kimileri doksan beşinde, kimileri de adamın yaşı yüzonbeş diyorlardı.

Kayabaşı okuluna yükselen taş basamakların üstünden bakıyordum adama. Bir gün olsun evinde görmedim onu; her zaman evinin arka tarafındaki mezarlıkta. Mezarlığın sahibiydi sanki, hiç çıkmazdı mezarlıktan. Baharda çiçekler ekerdi mezarlığa, mezarların çevresinde boy atmış ya-